

در جستجوی خویش

مجید شهری اصل

ایست‌های غربی روانه بازار می‌گردانند، روشن است که معدود هنرمندانی که در این وضعیت به جستجوی هویت خود می‌پردازند تا چه حد تحت فشار زمانی بی‌شغفت خود قرار دارند، اتفاقاً برای این دسته از نقاشان بدست آوردن نبض بازار نقاشی چه در سطح کشور و چه در خارج از کشور سهل‌الوصول‌تر از مقلدان و پیروان نقاشی غربی است اما آنچه آنها را بازمی‌دارد تعهد و وجدان بیدار و دردند آس‌هاست و تنها چیزی که بدان نمی‌اندیشند مزه کارشان است.

استاد «مجید مهرگان» جزء مفیدی از دست‌های اخیر نقاشان بیدار دل است که با آثار بی‌نظیر خود به مقابله با جریان‌های رسمی نقاشی معاصر برخاسته است و بر آن است تا شناسنامه تازه‌ای برای نقاشی ایران صادر کند، او کمال‌الدین بهزاد را انقلابی‌ترین نقاش تاریخ نقاشی ایران می‌داند و نظریه‌هایش را بر اساس آثار بهزاد بنیاد می‌کند. «مهرگان» بر آن است تا نقاشی ایرانی را مستقل از ادبیات و سنت‌های تحت سلطه قرون و اعصار گذشته به جایگاه برترت‌ش خویش رهنمون گردد، در این راستا ساختار پر قدرت و دقیق و شگفت‌انگیز آثار «مهرگان» دستاورد و پیشکش گرانمایه‌ای او برای آیندگان است. به گمان ما قسمتی از ساختار پوی که برای رسیدن به آینده‌ای مستقل و غنی نیازمند آن هستیم با آثار «مهرگان» ساخته شده، تاز بود آثار او به واسطه ذهن و عملکرد اندیشمندانه او از ریشه‌های به هم ناخته مطالعه و پیگیری و تعهد یافته شده و سنت و نوگرایی دو سویه متوازن آثاری را تشکیل می‌دهد. شناخت سنجیده و وارسته «مهرگان» از دور جریان تفکر غرب و شرق و دستیابی به اندیشه‌های امروزین در هنر و آیین‌شناسی آن با عشق و علاقه توانایی بی‌حد و حصر او در بکارگیری امکانات نقاشی و بیان اندیشه‌ای ماندگار آثاری را از «مینیاتوره‌های رایج» فراتر برده و نیازمند تحلیلهای مفصل تری می‌گرداند. با ابعاد به موفقیت هر چه پیشتر استادا، در انتظار آثار تازه‌ای ایشان چشم می‌گردانیم.

شناخت صحیح و دقیق از چهره‌های اصیل و واقعی گذشته یا سنت موفق به ایجاد راهی ماندگار در جهت رهایی نبوده‌اند. سه سال اخیر دوران شکوفایی مجدد فعالیت‌های هنری در دهسال گذشته به حساب می‌آید، در این سه سال گالری‌ها و نگارخانه‌ها و میزها فعالیت‌های خود را از سر گرفته‌اند و اغلب این فعالیت‌ها نمایانگر حداقل بیست سال تلاش هنرمندان این دوره در جهت رهایی و گریز از استیلای سلطه‌گر می‌باشد، اما نود درصد این فعالیت‌ها، حتی موفق به ترسیم چهره «هنر آزاد» نبوده‌اند؛ هنر چارچوب‌ها و اندازه‌های فرهنگ غربی در آثار نقاشان ما دیده می‌شود و کوششی اگرچه اندک اما سودمند از سوی چهره‌هایی که بازممانده برای رهایی از کلیه سلطه‌ها دیده می‌شود. آیا می‌توان چارچوب و خط و منی و طریق خاصی را برای رسیدن بدین رهایی ترسیم کرد؟ خیر!

هر کس به زعم خود می‌تواند این راه را استوار به انگاره‌های خود بداند؛ ولی یک چیز روشن است؛ هر حرکتی اگر بدون توجه به آثار اصیل بازممانده از گذشتگان صورت نپذیرد موفق به پیوند رهایی که به نحول بیانجامد نتواند شد، عصاره و عنصر محرک برای پی‌ریزی پانلی نوین جهت اسکان دادن ذهن و روح آیندگان در آن، مستز م تحلیل و تطبیق و مطالعه دیروز است؛ منظور ما دیروز به معنای عصر حجر نیست؛ دیروز هم جلوه‌های درخشان دارد و هم نقاط و نکات سیاه و مقصود ما همانا مطالعه و الهام گرفتن و بکار بستن ساختار جاودانه و سازدوشی قسمت‌های درخشان دیروز است. — آیا شاعر امروزی می‌تواند بدون مطالعه و تحقیق در شعر عطار و مولوی و سعدی و حافظ... شعری ریشه‌دار بسراید؟ خیر! — به همان نسبت نقاش امروزی نیز نمی‌تواند بدون توجه به ساختار عینی و ذهنی آثار درخشان دیروز تری امروزی به وجود آورد، طرح این نظر در حالی صورت می‌گیرد که نود درصد نقاشان امروزی ما بدون توجه به پشت‌سره تولیداتی بی‌رویه خود را تحت تاثیر ایسم‌ها و

به بهانه نمایشگاه نقاشی‌های ایرانی «مجید مهرگان» در گالری کلاسیک — آبان ۶۸

بازگشت به شیوه‌های سنتی نقاشی ایرانی از سویی بحران حاکم بر نقاشی معاصر ایران انگاشته می‌شود اما از سوی دیگر اگر این بازگشت آگاهانه و برای کسب اطلاعاتی بیشتر جهت دگرگون کردن چهره‌ی مسخ شده نقاشی معاصر باشد، لاجرم پیشرو دخته می‌شود. استاد «مجید مهرگان» در همین راستا و به همین انگیزه راه می‌سازد؛ بازگشت به گذشته و تخصص و غور و عافتان در تمام زوایای پنهان و آشکار آن و سپس ساختن پانلی به سوی تفک آینه هدف اصلی اوست. هر چه ریشه‌ها قوی‌تر و عمیق‌تر باشند به همان نسبت شاخ و برگ‌های انبوه‌تری فضای غنالی آینه‌ها را پر خواهند ساخت. ساختن این پانلی به مثابه تحول در نقاشی معاصر است؛ چرا که در راستای هویت بخشیدن به انسان معاصر ایرانی است. آثار کمال‌الدین بهزاد و ره‌ها عباسی در دوران صفویه نقطه پایانی فراتر و نشیبهایی است که نقاشی ایرانی با استکاء به فرهنگ و هنر ایران پیش و بعد از اسلام رقم زده، در اواخر دوران صفویه هنر و فرهنگ ایران بکسره تحت سیطره تاثیرات فرهنگ و هنر اروپایی قرار می‌گیرد و از هویت آن کاسته می‌شود، این سیطره تا امروز به هر شکل و نحوی بال و پر گسترانده و ادامه یافته است، اگر چه سال اخیر را دوره بیداری وجدان جمعی هنرمندان و روشنفکران ایران به حساب آوریم در این سالها عمده هنرمندان ایران زیر سلطه بیشترین تاثیر و نفوذ و هجوم فرهنگ بیگانه بوده‌اند و هم در این سالها بیشترین کوشش‌ها برای رهایی از بیخ فرهنگ سلطه‌گر از سوی سنت‌گرایان و نوگرایان نسبت به چهارصد سال اخیر انجام گرفته؛ حتی بسیاری از نقاشانی که مدارس و آموزشگاه‌های غربی را پشت‌سر گذارده بودند سعی کرده‌اند از تسلط فرهنگ غرب رهایی یابند اما به علت عدم

کار از محمد مهرگان

کار از محمد مهرگان

طرزی نهفته است آثار او را به عنوان آغازی برای راهی نو در هنرهای تزئینی معرفی می‌کند. آمیختن جلوه‌های گرافیکی با ظرافت آینه کاری توأم با بکارگیری امکانات هنرهای سنتی آثار وی را از حد معمول بالاتر برده و جلوه‌های نوین آثارش را به رخ می‌کشد؛ این نازگی نازمانی قدرت خود را حفظ می‌کند که به تکرار و فرسودگی نینجامیده و ابتدای راه انگاشته شود؛ در ادامه این راه با تقبیق هرچه بیشتر امکانات هنرهای تجسمی در جهت متحول‌تر کردن هنر آینه کاری می‌توان به لطفهای وسیعتری نائل آمد، توجه هرچه بیشتر به ترکیب بندی نابالوها و مطرح ساختن رنگ و حجم و بافت و گوشه در جهت دور شدن از الگوهای تکراری و مغلطه شده می‌تواند آینه کاری را به صورت شکلی تازه در عرصه

هنرهای بصری مطرح سازد، «طرزی» باید توجه داشته باشد که زمینه‌های یکسان آثارش از تنوع آنها می‌کاهد و عدم بکارگیری محور رنگ بیننده را از تماشای بیشتر آثارش بازمی‌دارد، بیرون آمدن از گیرودار جزئیات و پرداختن به کلیت اثر نیز می‌تواند به فراگیری و قدرت بیان هنری و تزئینی اثریاری رساند، برشهای زیبای منحنی‌ها و دایره‌ها که در آینه کاری صعب و دشوار می‌نماید زیر دستهای توأمند و هنرمند این آثار به گونه‌ای شایسته اثر کار درآمده و بر زیبایی آثارش افزوده است، کاربرد و ترکیب استادانه تذهیب و خطاطی همچنین طرحهای ابتکاری - گرافیکی و استفاده از نقوش سنتی آجریندیها و گره چینی‌ها و اسلیمی‌ها و گل و بوته‌ها؛ آینه کاریهای این نمایشگاه را از تنوع و زیبایی سرشار ساخته است، البته جا دارد که در چگونگی تقبیق و ترکیب شکلهای گرافیکی مدرن با طرحهای سنتی سلیقه و دقت نظر بیشتری به کار رود تا این آثار ابتکاری و نوین به ورطه خاصی نایبختگی نیفتند؛ بدین منظور طرحهای اولیه با مطالعه و توجه بیشتری برگزیده شده و در استفاده کردن از فرمهای گرافیکی می‌بایست به انواع متداول و کلیشه‌ای بسنده نگردد تا تقبیق ترمیم فضائی زنده و پویا را هرچه بیشتر به دست آید، حد البته طنی این راه با توجه به ممارست و پشتکار و تجارب ارزنده «سیاوش طرزی» و شاگردان و هنرمندان ارزنده ایشان سهل و آسان می‌نماید.

درآینه

به مناسبت نمایشگاه هنر آینه کاری در موزه هنرهای تزئینی آسان - ۶۸

در آینه آن شرح شکر لب می‌دید
می‌دید لب و به زیر لب می‌خندید.

نمایشگاه هنر آینه کاری تجلی از مقام و کوشش در جهت اعتبار بخشیدن هر چه بیشتر به آینه‌هاست. نزدیکی به هشتاد تابلوی آینه کاری که حاصل زحمات ده سال تلاش «سیاوش طرزی» و همیاران ایشان است؛ چشم‌انداز تازه‌ای در راه اعتلا بخشیدن به هنرهای سنتی و تزئینی به شمار می‌آید؛ تازه از آن جهت که تاکنون آینه کاری برای تزئین فضای داخلی تالارها به کار می‌رفته است. ولی این بار به ابتکار سیاوش طرزی این هنر به ساحت بوسه‌های چرمی کشانده شده و بر دیوارهای نمایشگاه رفته است. تنوع چشمگیری که در تجربیات سیاوش

کار از سیاوش طرزی